

ساعت شروع امتحان: ۱۲:۰۰
زمان امتحان: ۷۵ دقیقه
تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۱۳

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه ۱۶ تهران
دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ شهید شریفی
نوبت امتحانی ترم اول (دی ماه)
سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰
(رشته : ادبیات و علوم انسانی)

شماره صندلی :
نام و نام خانوادگی :
کلاس : ساجدین
پایه : دهم

نام دبیر: آقای سرلک

درس: فارسی ۱

بارم

۱- سوال اول: قلمرو زبانی (۵/۲ نمره)

۱/۵

(الف) معنی واژه های مشخص شده را در عبارت ها و شعر های زیر بنویسید.

- (۱) باغ زمن صاحب پیرایه شد (۲) بارها دست برد زمانه جافی را دیده بود. ()
(۳) تنش ریشه شدیدی گرفت. (۴) در حضيض هم می توان عزیز بود. ()
(۵) چون در او این اندوه و طرب بود (۶) تا چون بر رقعہ من اطلاع یابد ()

۱/۵

(ب) در گروه کلمات زیر ۶ غلط املایی وجود دارد واژه های نادرست را بیابید و صحیح آنها را بنویسید.
« مسلخ گرمابه - یال و غارب - مهنت و غم و اندوه - همه بر پای خواسته بودند - وقب و گودی چشم - قرابت و خویشاوندان خویش - فرقت و وسلت - وقت ثبات و پایداری مردان - در فراغ و آسایش - تعمیر و امارت باید کردن - چیره و غالب - حاذم و ودوراندیش - پیچ و تاب اسلیمی عرفانی - خذلان و پستی و خاری - مخمصه و گرفتاری - آسوده و مرقه - غبطه و رشک بردن - طالع و سرنوشت »
(۱) (۲) (۳)
(۴) (۵) (۶)

۰/۵

(پ) از میان واژه های زیر واژه های دو تلفظی را مشخص کنید.

(وفادار - آسمان - عالمیان - مهتابی - سرآسیمه - آموزگار) (.....) / (.....)

۴

(پ) با توجه به متن زیر به پرسش های مطرح شده پاسخ دهید.

«فرمانروای مُلک سخن ،سعدی، در یکی از حکایت های نغزودل انگیز، وصف حال انسان شوریده ای را که مدهوش تسبیح خداوند شده، چه زیبا بیان فرموده است:

دوش مرغی به صبح می نالید عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش
یکی از دوستان مخلص را مگر آواز من رسید به گوش
گفت: باور نداشتم که تو را بانگ مرغی چنین کند مدهوش
گفتم: این، شرط آدمیت نیست مرغ، تسبیح گوی و من خاموش «

(۱) نقش دستوری کلمات مشخص شده را بنویسید.

م..... یکی..... آواز..... تو..... این..... تسبیح گوی.....

(۲) بیت دوم از چند جمله تشکیل شده است؟ ()

(۳) با توجه به متن بالا برای الگوی "اسم+ مضاف الیه+ مضاف الیه" یک گروه اسمی مناسب بنویسید. ()

(۴) یک جمله در شعر بالا مشخص کنید که در آن حذف فعل صورت گرفته است؟ نوع حذف (لفظی یا معنوی) را بنویسید.

() () ()

(۵) دو ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی مشخص کنید. () () ()

(۶) نوع «و» را در مصراع «عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش» و مصراع «مرغ تسبیح گوی و من خاموش» مشخص کنید.

(۷) مضارع مستمر فعل «رسید» را بنویسید. ()

بارم

۱/۵

سوال دوم: قلمرو ادبی (۴/۵ نمره)

الف) جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

- ۱) ادبیات با زبانی نرم ولطیف به بیان احساسات می پردازد. این نوع ادبیات معمولاً در قالب های غزل، مثنوی و رباعی و نیز در قالب نثر نوشته می شود.
- ۲) نام نویسنده کتاب «اتاق آبی» است و نوع و گونه ادبی کتاب «قابوسنامه» ادبیات است.
- ۳) واژه ی در لغت به معنای (دلیل و برهان نیکو آوردن) است / و واژه ی در لغت به معنای (به تردید و گمان افکندن) است / و به معنای « غیر حقیقی » واژه می گویند.
- ۴) بیت بعدی ابیات زیر را بنویسید.

"وقتی دل سودایی می رفت به بستان ها بی خویشتنم کردی بوی گل وریحان ها "

.....

علی ای همای رحمت تو چه آیتی خدا را که به ماسوا فکندی همه سایه ی هما را

.....

۵) ابیات زیر را کامل کنید.

..... که علم کند به عالم شهدای کربلا را

.....

گویند مگو سعدی چندین سخن از عشقش

ب) نوع آرایه های ادبی را مشخص کنید و بنویسید.

۱) هیچ گودالی چنین رفیع ندیدم (۱ آرایه)

۲) صبا، بر آن سر زلف ار دل مرا بینی زروی لطف بگویش که جا نگه دارد (۲ آرایه)

۳) بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد حاصل بی حاصلی نبود به جز شرمندگی (۲ آرایه)

۴) در بدایت بند و چاه بود در نهایت تخت و گاه بود (۱ آرایه)

سوال سوم: قلمرو فکری (۸ نمره)

الف) ابیات و عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.

۱- ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع این گرگی شبان شما نیز بگذرد

۲- دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد

۳- هر که داد از خویشتن بدهد از داور مستغنی باشد.

۴- خلف صدق نیاکان هنرور خود بود.

۴

بارم

۵- تا باشد که ما را دمکی زیادت تر در گرمابه بگذارد که شوخ از خود بازکنیم.

۶- آهنگ کید و مکر و عداوت کردند تامگراو را هلاک کنند.

۴

ب) پیام و مفهوم کلی ابیات و عبارات زیر را بنویسید (مختصر، کلی و خلاصه)

- ۱- گرت هواست که معشوق نگسلد پیوند نگاه دار سر رشته تا نگه دارد ()
- ۲- گفت درین معرکه ، یکتا منم تاج سر گلبن و صحرا منم ()
- ۳- الهی، فضل خود را یار ماکن ز رحمت یک نظر در کار ماکن ()
- ۴- در مملکت چو غرش شیران گذشت و رفت این عو عو سگان شمانیز بگذرد ()
- ۵- به زبان دیگر مگو وبه دل، دیگرمدار، تا گندم نمای جو فروش نباشی ()
- ۶- صورت زیبای ظاهر هیچ نیست ای برادر سیرت زیبا بیار ()
- ۷- الف) باتوجه به درس " کلاس نقاشی " معلّم در هنگام کشیدن تصویر اسب، درچه قسمتی " حرفی به کارش بود "؟ ()
- ب) معلّم در نهایت چه گریز رندانه ای زد که به سود اسب انجامید؟ ()

«طبعی به هم رسان که بسازی به عالمی
یا همّتی که از سر عالم توان گذشت»
پیروز و سربلند باشید

بارم

پاسخ نامه فارسی ۱